

KN4-19-00874

SÁRMELLÉKI

TAKARÉK-PÉNZTÁR

1843.

PESTEN

Nyomtatott BEIMEL JÓS. betűivel.

KNY-19-00874

Mutató Tábla.

	lap.
T akarékpénztárokról	1
I. Alap - hitel	14
I. Intézet' szervezete	19
III. Igazgatóság	22
IV. Választmány	23
V. Tisztviselőség	25
VI. Egyes munkálódás és kezelés	26
a) Bevételek	26
b) Kamatfizetés 's benhagyott kamatok' tőkésztetése	27
c) Kivételek' kiszolgáltatása	29
d) Kikölcsönözés	30
VII. Tartaléktőke	37
VIII. Pecsét	37
Utasítások	38
A.) Az Igazgatóságra nézve	38
B.) Választmányra nézve	42
C.) A' tisztviselőségről általánosan	48

II

D.) Pénztárnokokra nézve	lap. 51
E.) Ellenőrre nézve	54
F.) Irnokra nézve	56
G.) Gyapjutárgondnokra nézve	57
H. Ügyvéd, egyszersmind titoknokra nézve	57
I.) Intézet szolgájára nézve	58

Takarékpénztárokról.

Hogy a' takarékpénztárok a' társaság szegényebb osztályaira minden tekintetben jótévő intézetek, mai időben már felesleges mesterkélve összerakott következtetésekkel megmutogatni; de hogy ezek magára a' gazdagságra nézve új nyereség, dús bányák lesznek, a' munkás mozgalmat 's ez által a' nemzetek közjólétét emelik, onnan világos, hogy nincs czélszerűbb eszköz, mint takarékpénztárok felállítása. — A' statusoknak semmit sem használható csekély 's kicsiny erőkből igen érdekes tőkét teremteni, mellyek az országnak legfőbb hasznokat nyújtanak.

Ha e' hasznok bármellyike, egyenként tekintve, legfőbb fontosságu: milly hatásuak lesznek, jótévő összemunkálódásokban, ha figyelembe vesszük, hogy az

előre haladott műveltség kívánataihoz 's elrendezéséhez nagy tőkék léte van feltételezve. — Kereskedésnek minden világot mozgásba tevő kiterjeszkedésére tőke kell. — Művészetnek a' népgazdaság minden segédforrásait megnyitó vállalataihoz tőke kell. — Szorgalomnak minden kézműveseit tápláló műszereinek felállításához tőke kell. — Felfedezőnek feltalálása használására tőke kell. — Városi földbirtokosnak szükségünknek megfelelő épületek tételére tőke kell. — Mezei gazdálkodásnak, hogy megsokasult népesség kívánatainak eleget tehessen, tőke kell. — Községek, tartományok, ország, status — mindenféle a' közjóra elkerülhetlenné lett közintézeteket állítanak fel, 's mindezeknek tőke kell.

De honnan mind ezeket? A' tőkék keresése világosan nagyobb, mint kínálása, 's magos kamatok — mellyeket nem minden vállalat képes fedezni, a' nélkül, hogy azért nélkülözhetővé lenne — szük-

séges következés, 's így a' természeti folyamként el is akad, — mi ha előhaladásunkat nem ép akadályozza is, az egészre mindig tökéletlenség bélyegét nyomja.

Jelennek legfőbb feladata hát: tőkét szomjuhozó időnknek tőkét teremteni, 's azon műszer, melly által ezt létesíti — midőn krajczár elemeket, mellyeket napszámosok, gyermekek, szolgák halmoznak, mint száz-ezer forintos összegeket ismét világba küld, — takarékpénztár! —

De hogy ez összehalmozás semmit el ne szalaszszon, 's a' halmozásokból mind ezen országrészek egyenlő hasznót huzhassanak: általában el kell terjedni a' takarékpénztároknak egész ország felett, különben könnyen lehet, hogy egy helyen több tőkéhalmozódnak, mint haszonnal kikölcseözhető, 's ha akkor nagy mennyiségek hevernek meddőn, az intézet nem tehet egyebet, mint a' takarékok kamatfolyamát leebb szállítani, 's ha ez az által utóbb igen lecsékélyül, a' be-

tevőkre nézve egy nagy inger elvész, mi az intézet sem első sem második czéljának meg nem felel.

Közéletűnek, mint emberbarátnak, igaz éledele hátt, hogy a' takarékpénztárok nem egyedül a' fővárosokban, hanem a' kerületekben is mindenütt előrehaladók.

Malchus adatai szerint most már 1160-ra számlálható takarékpénztárok 495,347,796 forintokat gyűjtöttek, 's kezelnek. — Angolország mint annyi sok másban, ebben is nevezetes számmal előző, midőn ott már 484 takarékpénztárok vannak, 362,847,622 forintokkal, — ehez legközelebb nem tőkéek, hanem takarékpénztárookra nézve Franczthon 255 intézetekkel, de mellyek — ha számolási hiba nem csuszott be — csak 49,777,423 frankokat kezelnek. Némethonnak 201 pénztáraiban 23,920,732 forintok vannak. — Burkusországban 80-ban 9,544,396, — Helvécziában 58-ban 2,051,552, Hollandiában 30-ban 2,771,608, — Ausztriá-

ban, az olasz birtokkal együtt, 8 takarékpénztárokban **30,323,019** frtok vannak 's a' t.

E' régibb adatok az ujabbaktól szerfelett különbözők; mert 1838. jan. 1-jén a' Francia takarékpénztárak által kezelt takarékok mennyisége **106,882,779** frankokat tett, melyekből a' kerületekre **56,578,063**, — Párisra pedig **50,304,516** esnek. — 1839. jan. 1-jén pedig volt az összeség **145,923,516** fr., u. m. Párisra **62,070,779**, a' kerületekre pedig **83,033,130** frankok; — így egyetlen 1 évre **38** millió a' szaporodás.

E' növekedő szaporodást egyszerre elakasztá Franczhon észtanos helyzete — a' visszakivánás még azon év januar havában rémitő volt Párisra nézve; mert míg minden előbbi években általában csak **500,000** frankok követeltettek vissza, ekkor a' visszafizetés **12,500,000** frankokra rugott fel; de a' rossz csak mulékony volt: alig lön alakítva a' ministerium ujra, ismét nagyobb lett a' betevők száma a' visszakövetelőkénél. —

Ez eseményt azonban a' kerületi takarékpénztárok alig, vagy nem is érzették, mi alapos ok lehet az intézetnek az országon át kerületekbeni elterjesztésére. Pénzviszonyoknál egyetlenegy forduláspont megijeszt, 's minél többek az érdekeltek, annál többek köztök a' szorongók, 's annál rögtönbben kell őket kielégíteni, annál nagyobb szerek kívántatók, melly minden körülmények kisebb vagy kerületi városokban kevesbbé hatók.

Tekintvén a' takarító 's kölcsönöző tagokat, őket az egész országba elszórva találjuk, 's a' kerületi takarékpénztárok nemléte miatt ezektől e' jótétben részülhetés nagyobb részint el van véve. Kisebb mennyiségre nézve nem lehet a' fővárosba utazni betevésért, 's még kevesbbé, ha ismét szükséges őket visszahozni, 's legkevesbbé abból kölcsönözni, — mi természetesen igen bajos lenne. — Így nem lesz takarítás, 's mivel a' földnép több, mint a' városi, így vesznek el a' vállalkozó lelkekre nézve a'

legnevezetesebb tőkék, — mellyek p. o. Franczthonban majd 20 millióval nevezetesebbek, mint a' Párisban megtakarítottak.

Párisban a' szolgák osztályában 68 ezeren vannak, 's ezek közül 22 ezernek, így majd $\frac{1}{3}$ -nak, van takaré- könyvecskéje. — Kőművesek, ácsok, lakatosok 's festőknek 7800, — butorozók, asztalosok 's aranyműveseknek 8600, — kalaposok, szabók és vargáknak 7600, — pékek, molnárok, mészárosok 's más a' városnak táplálását segítő kézműveseknek 4800, — kereskedősegédek 's tisztviselőknek 4500 takaré- könyvecskéjük van. —

Kitetszik innen, hogy legkevesebbet ép azon rend takarít, melly a' kerületekben 's mezőségen legkevesb tagokat számlál, mivel ezek többnyire illően jutalmazvák, összeköttetéseiknél fogva gyermekeiket könnyen behelyezik, 's nagyobb részben özvegyeikről is gondoskodva van; — ellenben szolgák 's kézművesek nem csak

minden kerületi városokban, sőt minden faluban is találatnak, 's ezeknek kicsiny takarításaiból nőnek leginkább azon nagy mennyiségek, és kiváltkép a' cselédekéből, kik a' fővárosokban pazarlás, piperézés 's gyönyörködés vagy pajkoskodásra izgatvák és ingerelvék, melly kísértetek a' kerületekben nagyobb részt nincsenek. —

Nem kevésbé erősíteni látszik ezt azon körülmény, hogy a' francia takarékpénztárak adatai szerint a' takarítóknak igen-igen főbb részét teszik a' nőszolgák. — Erre őket a' velök született háziság készíti, és szorongásuk 's észerejük nem könnyen határozza más kezdetre.

Ugyanazon szer tehát, melly ezen könnyen romolható osztályok erkölcsösítésére olly kíváncsan hat, — teremti a' kerületi városoknak azt, mi náluk leginkább hiányzik: tőkét; 's alig számítható, mennyi emelkedést huz ebből a' polgárszerencse és közélet.

Ha már zálog 's kölcsön is képesek történetesen elszegényülteket uzsoráskodók nehéz keze elől elvonni: mi jó tetteket teremtenek a' takarékpénztárok, pillanati pénzsükségekre nézve kölcsönpénztárokkal összekötvék!

Schleswigben illy takarékpénztár 25 évtől áll, melly már milliókat hozott forgásba, 's még egy említni-érdemes megnyiséget sem veszte el, sőt a' tartalék-alapnak maradó szép tőkét szerze magának.

Ebben nem zálogra kapni segedelmet, mert ép a' legszorultabbaknak nincs záloguk, hanem csak az kölcsönözhet:

1. Ki mellett rendes életpálya szól. —
  2. Ki bebizonyítja, hogy a' kölcsönt hasznos célra akarja fordítani. —
  3. Ki képes a' kapott segedelem pontos visszafizetésére.
- két elvethetlen kezesekeket állítani, kik magokat a' kölcsönöző fizetni nem akarása vagy

nem tudása esetére a' tőke és kamatok visszapótlására egyenként kötelezik. —

Segedelem meghosszabbítása megengedve ugyan, de lehetőleg kikerültetik, mert csak azon elvekből indulnak: 1. az intézet azért, hogy pillanati pénzszorulást elhárítson. 2. A' pénz tartósan nem feketik, hanem azért van, hogy sokakon segítsen.

Minél kevesbbé alkalmasok illy intézetek nagy városokra, a' munkásság igen nagy összebonyolódása miatt, annál könnyebben lehetne kezelni kisebb városokban, 's ezen alapokra építve, a' szegényebb közrend 's kézművesek legemberbarátibb pénztőzséreinek tekintethetnének. — Egy ilyen, mint takarékpénztár, még mindig nagyobb munkásságba is ereszkedhetnék, 's föld-darabok és status - papirosokra kölcsönözhetne, melly munkásság a' kerületi városokban úgy is soha azon kiterjedésben, mint fővárosban, nem üzethetnék, honnan a' pénztár a' kölcsönpénztári osztályzat nélkül talán minden tőkéit jövedelmesen nem is használhatná.

Ha egyszer ezen előrelátva 's olcsón kezelt takaré- és kölcsönpénztárok áldásdús következései felfogvák: minden értelmeseknek törekedniök kell, illyeket a' polgári községeknek biztosítani, mivel ezeknek szerencsájök 's jólétök ez által közvetve és közvetlen segittetik fel; — mert semmi sem ingerel hatalmasabban rendes házi és munkás iparra, mint a' biztosság: szoros esetekben méltányos és keresztényi feltételek alatt pénzt szerezhetni, ha ki jelleme 's becsületessége által bélyegtelen hirt szerzett, mert lusta 's könnyelműeknek szabályok értelmeként nem kölcsönöztetik, mivel nem fognak kezeseket találni. - Uj erényinger volna hát ez, rendes és józan életpályára. Megakadályoztatnék továbbá az uzsoráskodás — e' halálos méreg — mellyhez a' megszorult szegény mulékony bajban folyamodik, hogy azután javai sorvadásában bizonyynyal elhaljon. — Kisebb városokban elégé ismerik egymást az emberek, hogy a' rendes embernek kellő kezesség soha ne hiányozzék, 's így minden szükség esetén nyit-

va előtte a' pénztár, a' nélkül, hogy a' pénzszerezhetési könnyűség fentebbi okokból kicsapongó gazdálkodást, házonkívüli pazarlást 's gyönyörkörságot segíthetne elő.

Hogy ide legfőbb előrelátás szükséges, nem tagadható egy könnyen, mert tulajdonkép ennek kell a' kezesekért kezeskedni; de mivel kisebb városokban a' jó birtokos polgárok rendszerint ugyanaz maradó vagyonnak birtokosi, vagy egyforma szerezhetési tehetőséget fejtők, — így mint a' nagy gyárs kereskedővárosokban váratlan összefügg, és rögtöni változása alatt nem súlyednek el, nem kell lehetlennék tekinteni, vagy olly nehézszerűnek: hogy inkább illy intézet jótékony következtéseit nélkülözni, mint amaz alól kimenekülni kellene.

Bár hát minden jó birtokos emberbarátok, tettleges munkás tagok 's közismertű nemeskeblűek polgártársaik becsülését mindenütt, 's kivált a' kerületben, hol a' tőkék még drágák, arra használnák, hogy

befolyásaikkal illy emberi, és századunk anyagi érdekeire nélkülözhetlenült intézetek felállítása minél inkább elősegítenék; — bár illy általános nézetekből áthatódnának a' közirók e' jó ügynek szánt tollaikkal, népszerű, kifürkészett 's a' község nagy tömegének felfoghatásához mért előadásaik által a' köz részvétet felhívni; — bár a' községek előljárói illyes vállalatoknak minden kedvező előlépéseket tennének, hogy közelednék az idő, mellyben minden kerületi város takaréks' kölcsönpénztárral birna, ön elemeiből teremthetni tőkéit a' ezélnak és eszköznek ön általa használhatására!

E' vetélkedés a' takarékpénztároknak soha egymás közt ártalmas nem lehet, sőt ellenben minden illy intézet szilárdsága hatáskörének kitüzött határvonalai által még nyer, — intézés 's kezelés egyszerűsödik, 's ez által olcsóbbul, és soha pénztorlódás nem lehet, mellynek a' kamatlábot le kellene nyomni, 's minek mindig kedvetlen következései lehetnének, mint ez már több takarékpénztá-

roknál, p. o. a' berlininél, tapasztaltatott, — honnan semmi izmosan álló sem törekszik végetlenül kiterjeszkedni. — Biztos ingatlan erősség kötelezéseiben, nem pedig határtalan kiterjeszkedés mindegyik czím-rata.

1. §. A' sármelléki takarékpénztár intézete kiterjed Fejér, Tolna és Veszprém vármegyékre, mellyek a' sárvizi csatornát közösen környezik; azért mind a' három megyének közös részvéte alá tartozzék: mégis mint magános társasági vállalat — noha mind a' három megye is felhivhatni határozva, a' váltótörvény 18-ik cz. 3. fejezete pártfogása alatt is állván, e' törvény értelmében a' nagyméltóságú magyar királyi helytartó-tanácsnak bejelentetni 's bemutattatni rendeltetett.

I.

A l a p - h i t e l.

2. §. A' sármelléki takarékpénztár hitelét kamatozó részvények biztosítják, 's e' czél elérhetésére alapját 220 részvény képzi: úgy mégis, hogy mihelyt 100 rész-

vény már alá van írva, — a' takarékpénztár, képviselés és tisztség-választás 's minden szükségesek megtevése mellett, magát alakítja, — aláírás maga nem kötelez, míg a' magát alakító társaság által készített kötelezvény az aláírótól nincs aláírva, 's e' kötelezvény aláírása előtt bárki visszaléphet.

3. §. Egy részvényt 500 ezüst forintok tesznek akkép, hogy a' részvények közül 120-at lehet a' társaság által szerkezendő kötelezvényekkel aláírni, mellyek szerint a' részvényes évenként csak 100-tól hatos kamatokat tartozik 15-évekig félévenként előre fizetni, — a' többi 100 részvények pedig csak kész pénzzel — akkép mégis válthatók, hogy egy részvénytől 100 frtkat mindjárt első évben az alakulás után kitüzendő időben egyszerre, a' többi 400 forintoktól pedig az első évben csak 100-tól hatos kamatokat félévenként előre kell befizetni, — 's ezen éven túl a' többi hátralévóséget minden egyes részvénytől

50 forintokkal, 's a' még hátralévőség 100-tól hatos kamatjaival félévenként előre, és így egészen 5 évek alatt; de ha ki előbb vagy egyszerre akarja, — úgy az is elfogadtatik. Ki azonban egyik fizetési határt számának hírlapokbani felhívása után 6 hét alatt le nem fizeti, az a' társaság azon hatalma alá esik, hogy ez vagy törvényesen is a' fizetni lekötelezett mennyiséget behajthassa, vagy a' kötelezett fizetést ekkép is elmulasztót a' részvényesek sorából kitörölhesse, és ez esetben a' kitöröltetett a' már befizetetteket is elveszti, mellyek a' társaság tulajdonává lesznek.

II. §. Mind a 220 részvények egyenlő irányban osztassanak fel a' 3 megyékre, 's ha valamellyiknek e' szerinti része kebelében el nem kelne, a' megmaradott mennyiség a' másik kettőre ismét egyenlően osztassék fel, és csak ha kettőben nem kelne el a' felosztott mennyiség, — lehessen egyik megyében több részvény

váltható, 's e' felosztás utáni aláírhatásra bizonyos időhatár rendelendő.

5. §. A' részvényes 15 évekig csak azon nyereségre számolhat, melyet az arról rendelkező nagy gyűlés fog egyes részvény után évenként meghatározni,— előre elvégezhetvén, hogy a' tiszta nyereség egy negyedrésze mindig a' kamatozó tartalék-tőkéhez csatoltassék; mivel pedig a' részvényesek 15 évek múlva minden kötelezések alól feloldozvák, 's mindenkinek, a' ki kívánni fogja, kötelezvényei vagy befizetett tőkéi visszaadandók, sőt a' tartalékpénztári felosztott rész is minden egyes kívánónak részvényi arányban kiadandó, ugyanazért a' 12-ik évi rendszeres nagy gyűlésben leendő elhatározandó: tovább álljon e fen a' takarékpénztár, 's minő alakban? vagy sem? melly 12-ik évi rendszeres nagy gyűlésre minden részvényesnek ki kell jelenteni: ha kíván-e tovább is a' 15 évek után ismét újra takarékpénztár tagja lenni, vagy nem?

6. §. Részvényesek öszvesége képzí a' takarékpénztár társaságát, 's valamint ön-aláírás, úgy időközi megvevés is egyformán jogosít. —

Általírás részvény-eladásban úgy lehet, ha a' régi részvény hátára az utolsó tulajdonos a' törvényes engedményt reá írván, az a' takarékpénztárnak eredetiben vissza-adatik, — és a' 120 darab kötelezvényes részvényekre nézve még ezenfelül a' társaságnak a' megvevőtől elfogadható önkötelezvény is beadatik, mikoron is a' régi részvénylevél helyett új részvénylevél, az új kötelezvény helyett pedig a' régi kötelezvény kicseréltetik; — ha pedig törvénykezési úton bíró által foglaltatik el 's adatik a' részvénylevél más birtokába, akkor még az is szükséges leend az általírásra, hogy az a' bíróság által a' részvénylevél hátára írva legyen.

7. §. Társasági ülésnél a' tag minden egész részvény után egy szóval bír; de három-

nál több szava — bármennyi legyen részvényeinek száma — egy tagnak sincs. —

a) Szavazni lehet nem csak személyesen, de választmányi két tag által hitelesített meghatalmazó-levéllel ellátott biztos által is. —

b) Ha a' részvény valamelly társaság vagy több tagokra adatott ki: az a' törvényszerű tulajdonos, ki az érdekes társaság, vagy egyedek által fen irt módon lesz hatalmazva.

II.

I n t é z e t s z e r k e z e t e .

8. §. A' sármelléki takarékpénztár intézetét igazgatóság és választmány képviseli, — munkálatait fizetési pénztárnok, ellenőr, irnok 's gyapjútárgondnok kezelik, — ügyeit tiszteletdíj mellett az intézet ügyvéde — egyszersmind köz 's választmányi ülési jegyző — viendi.

a) E' képviselésnek csak azok lehetnek részesei, kik a' három megyében laknak.

szabad rendelkezésök alatti vagyonnal bírnak;
— kizárva, kiknek vagyona csődület alatti.

b) Míg a' 220 részvény el nem kel',
az igazgatóság 1 igazgató 's egy másod
igazgatóból, — a' választmány 20 tagokból
áll, azontul pedig 40 tagokból.

9. §. Az egyesület rendszeres közgyűlését
minden év első havában, rendkívüli köz-
gyűléseit pedig egyébkori szükség eseté-
ben tartja — Sz. Fejérvárott, 's ez hirla-
pokban 's különös jelentések által is elébb
köztudásra lesz adandó, 's mellyben
minden tag részt vehet. — Választmányi
ülések szinte Sz. Fejérvárott és rendsze-
resen minden hónap 1-ső és 15-ik nap-
jain, vagy mikép azokat az igazgatók szük-
ségeseknek látandják, egyébkor is fognak
tartatni.

10. §. Az egyesületi igazgató közgyűlési el-
nök nem lehet, azért minden közgyűlés
maga választ elnököt.

11. §. Közgyűlés tárgyai:

a) Igazgatóság 's választmányi tagok titkos szavazattal megválasztása.

b) Tisztviselőségnek szinte titkos szavazattal 's általános többségeli megválasztása

c) A' részvényesek közt elosztandó nyereség meghatározása.

d) Intézet helyzetéről teendő igazgatói 's választmányi jelentések felvétele, — mellyek megvizsgálás után a' 3 megyének is meg fognak küldetni, de hírlapokban is nyilváníttatni.

e) Időközi tapasztalás után czéltalanoknak mutatkozott szabályok megváltoztatása, alkalmatlan, vagy hűtelen tisztekrőli rendelkezés, melly esetek a' közgyűlési hirdetményekben előre világosan kiteendők.

f) Intézet számára a' választmányi előterjesztéshez képest szükségesnek találandó nagyobb költség meghatározása.

g) Minden tárgyak, mellyek választmány körén túl terjednek.

h) Számadások 's pénztárok megvizsgálására 's ezeknek egymással összehasonlítására 7 tagokból álló bizottságot választ, — mellynek teljes erejű működésére legalább öt tag jelenléte szükséges, 's melly tudósítását a' következő közgyűlésre adja be, melly bizottságban a' választmány volt tagjai részt nem vehetnek.

III.

I g a z g a t ó s á g.

12. §. Mindenik igazgató becsületszóra nyilatkozik a' megválasztó gyűlés előtt a' takarékpénztár javának erője szerinti elősegítésére, a' pénztár ügyeire egész figynek fordítására, 's a' hivatal titkainak megőrzésére, 's mind ezekre becsületkezet nyújt a' gyűlési elnöknek. —

a) Közvetlen felügyelői az intézetnek 's kezeléseinek három évre választatnak.

b) Első évben fizetés nélkül hivataloskodnak. 2-ik évben a' társaság rendelkezék: kell e valamivel a' mulasztott időt jutalmazni?

c) Választmányi üléseknek ők elnökei, egyenlő szavazatok esetében az ő szavazataik eldöntők.

d) Az első igazgató időközi halála vagy lemondása esetében ujnak választása végezt rögtön közgyűlés hirdetendő; az elhalt, vagy lemondott másod igazgató helyébe pedig az lép, kit a' mult másod igazgatói választáskor utána legtöbb szavazat ért.

IV.

V á l a s z t m á n y.

13. §. Választmány tagjai a' 6. §. a) betűje alatt megjelent részvényesek közül választatnak ollyformán, hogy minden évben sorshuzás útján $\frac{1}{4}$ -nek ki kell lépni, 's ujak által titkos szavazattal pótoltatni, 's az ekkép kiléptetettek 2 év előtt ujra választhatlanok.

14. §. Választmányi ülésekben ha kikölcsönzések nem vétetnek fel, legalább 5 választmányi tag jelenléte szükséges, kikölcsönzési bátorságok megítélésében pedig legalább 7 tag jelenléte megkívántató, — ezek közé értvén az elnököt is, 's mindenkor a' többség határoz; a' választmány jelen volt tagjai csak azon esetben vonathatnak felelet terhe alá, ha az intézetnek a' kikölcsönzésekre nézve határozott szabályait meg nem tartották.

15. §. A' választmányi végzést minden jelen volt tag aláírja, valamint minden pénz-kiadás elhatározását is, minden jelen tagtól aláírva, különös lapra kell jelelni a' jegyzőkönyvbe. — Minden a' kikölcsönzésben meg nem egyezését, maga igazolására, a' jegyzőkönyvbe saját kezével beírni tartozik.

16. §. A' választmány kiegészítése, elhalások vagy kilépések esetében, a' részvényesek közül a' jelenlévők titkos szavazásával történik.

17. §. Bármelly indítvány csak választmányban 's írásban, de akármilly tag által tétethető, 's közgyűlésben csak választmányi vélemény kíséretével adható végzés alá.

V.

Tisztviselőség.

18. §. A' tisztviselők a' választó közgyűlésen teszik le hitöket, hű hivatalkodásra, miután előbb a' választmány előtt a' megkívántató vagyoni jót-állást elegendően kimutatták.

19. §. E' jót-állás vagy biztosító levél, melly a' választandóknak, ha atyai hatalom alattiak, atyáik, 's ha házasok, hiteseik által is aláírandó, — 's a' lekötött javakra bejegyzendő, a' pénztárnokra 4000, — betudatván ebbe részvényeinek is tőkéje, az ellenőrre 3000, gyapjútár-gondnokra.... pengő forintokban állapittatik meg.

20. §. A' számadó tiszték más számadás terhe alatti hivatalt 's felelettel járó gyám-
atyaságot nem viselhetnek.

VI.

Egyes munkálódás és kezelés.

21. §. A' hivatal minden nap nyitva, és minden munkálatait, kivéven az egy kamatfizetést, minden nap folytatja — a' szabatos órák délelőtti 9 órától délutáni egy óráig határozvák.

a) B e v é t e l e k,

22. §. Elfogad a' takarékpénztár 20 xrtól fogva pénzeket mindenkitől különbség nélkül, mellyek a' takarékpénztár első évén túl akár mikor kivétethetnek, de a' 15 évekig ben is hagyathatnak, 's kamattól kamatra szaporithatnak. —

23. §. Minden ki-'s befizetések egyedül hivatalban történhetnek, hacsak nagyobb pon-

tosulás Szegszárdon, Veszprémben, vagy másutt is, bizományosok — Commandite — és fiók-pénztárok felállítását nem szükségesíti.

24. §. A' bevételi könyvecskéktől 5 forintig 2 xr — 10 forintig 4, — 50-ig 12, — 100-ig 16, — ezen felül 20 krajczárok fizettetnek az intézetnek, midőn a' pénz végképen kivétetik.

25. §. A' könyvecskének elvesztése vagy ellopása a' hivatalban azonnal jelentendő, 's a' betételi jegyzőkönyvbe feljegyzendő lészen, további rendelkezésig e' részbeni minden fizetés felfüggesztetvén.

b) *Kamatfizetés 's benhagyott kamatok tőkésztetése.*

26. § Az intézet a' beteendő összevegekre nézve 100-tól 5 kamatot fizet, — a' kölcsönözöttektől pedig 6-ot vesz, — a minden száztól esendő egy haszon az in-

tézet javára 's költségek fedezésére maradván.

27. §. A' kamatoztatás a' betétel vagy felfizetés után következő hónap 1-ső napján kezdődik, és megszűnik azon hónap utolsó napján, melly a' betétel vagy felfizetés kivételét megelőzi. — Az intézet kölcsönözéseinek kamatai szorosan befoglalólag napszámra számíttatnak ki. —

28. §. A' betételek és felfizetések kamatai január és július 1-ső egy heteiben a' tulajdonos által felvétethetnek; ha pedig ben hagyattak, azok minden haladék nélkül tőkésztetnek; de illy tőkésztetésre a' kamatnak legalább 20 xrt szükség megütni. — A' takarékpénztár 1-ső évében sem betételek vagy felfizetések vissza, sem kamatok ki nem vétethetnek. — Ha a' kamat 1 forintot meg nem üt, tőkéje nélkül külön ki nem vétethetik, hanem tőkésztetik.

29. §. Számolási könnyebbség 's könnyen történhető zavarok kikerülése végett a'

hivatal kamat-krajczárok tört számaival nem
vesződik.

c) Kivételek kiszolgáltatása.

30. §. A' takarékpénztár 1-ső évét kivéve,
minden megtakarításra betett 's felfize-
tett pénzek minden órán kivétethetnek a'
tulajdonos által egészen, vagy rész-
letesen, a' kivétel nagyságához képest
felmondással vagy a' nélkül; 50 forintig
nem kell felmondás, ezen felül 100 forin-
tig 8 nap, — ezen felül 200 forintig 30
nap, — ezen felül 1000 forintig 3 hónap, —
ezen felül $1\frac{1}{2}$ év a' felmondási határidő,
's minden felmondások a' hivatalban tör-
ténnek.

31. §. A' betett összeg 's kamatok annak
fizettetnek ki, ki az illető betételi köny-
vecske-telőmutatandja az oklevelet, vagy
tanús kimutatást csak azon esetben ki-
vánja meg a' hivatal, ha a' betétel a'
jegyzőkönyvbe tett azon kikötés mellett

tétezt, hogy az senkinek másnak mint egyedül az illető tulajdonos személyének szolgáltassék ki.

d) Kikölcsönözés.

32. §. A' takarékpénztárnak alapját hitelesítő részvénytőkékből 's kamatokból, betételekből, felfizetésekből, ben hagyott kamatokból, tartalékpénztár tőkéiből 's ezeknek kamatából bejött minden pénzei — a' kamatlan hevertetni rendelő öszvegen felül száztól hatos kamatra kölcsönöztetnek ki, — a' bárki által kölcsönözendő öszveg legkevesebbje 50, legtöbbje 5000 fkat tehetvén.

33. §. Senkinek pusztá személyes hitelére, mérő vállalatra, magános kötelezvényre élelmi pénzre, tisztli fizetésre nem kölcsönöztetik, hanem vagyoni bátorság kellő kimutatása mellett kölcsön ad a' takarékpénztár.

a) Olly jobbágyoknak a' három megyében, kik egyes telkeiket földesuraiktól ezen pénzen megváltják, — még pedig első osztályzatú egy egész telekre 800, — másodikra 600, — 3-ra 400 fkat 100-tól 5-ös kamatra, úgy mégis, hogy e' mennyiséget a' jobbágy nem kapja kézbe, hanem földesurának adott 's illőleg készült 50 ftos kötelezvényeit — a' földesurtól — ha az részvényes — a' takarékpénztár, minden egy részvény után 400 ftig az intézet mint kész pénzt fogadja, 's illetőleg földesuri kötelezvénnel, vagy ha a' részvény kész pénzben befizettetett, legelső kiköcsönözhető kész pénzzel megváltja; erő hiánya miatt összes községek e' jótétben nem részülhetnek.

b) Székes-Fejérvárra beállított gyapjura 6 hónapokra két harmada becsáraig, annak idején visszapótolván a' köcsönözó hiteles könyvekből előmutatandó részletes költségeket.

c) Kelendő arany pénzekre szinte 2 f3 áráig.

d) Székes-fejérvári teljes bátorsággal elfogadható házakra, fekvő földekre és szőlőkre szabályosan kimutatandó becsárnak egy negyed erejéig.

e) A' három megyei örökös kötéssel bíró és szabadalmas mezővárosoknak esztendei tiszta jövedelmök egy negyedrészeig, ha a' küldöttek a' megbízatást kellőleg megbizonyítják.

f) A' három megyében gyárt, műszert felállítani kívánóknak, ha ezt kellően kimutatják, 's két a' kölcsönvevőnek rendes időre fizetni nem akarása, vagy nem tudása esetére magokat helyette egyenként kötelező 's megkivántató biztosságot nyújtó kezeseket állítanak.

g) Ugyanezen f) alatti kezesség mellett a' három megyékben kezdő vagy iparról ismeretes mesterembereknek mesterségek folytatására 's bővítésére, még pedig kezdőknek 100, másoknak pedig 300 ftig.

h) Az illető 3 megyebeli földbirtokoknak rendes összeiratás 's betáblázás kerületi 's megyei oklevelek mellett tiszta

birtokuk egy harmadrésze egyedül már meglevő birtok javítására, ezen gazdálkodás emelésére 's előlegesen hasznos épületek tételére.

34. §. Az intézet csak olly feltétel alatt hitelez, hogy az arról kiadandó kötelezvény — mellyben a kölcsönöző az 1836: 20. t. cz. értelmében az intézet választmánya által szabad tetszése szerint választandó megyei vagy városi szóbeli bíróságnak magát aláveti, 's minden ingó vagy ingatlan javaiban szabad választást enged, — annak saját költségén betábláztassék.

35. §. Választmány előtt kimutatandó bátorságnak tisztának, perekkel, adósságokkal nem vagy aránylag igen kevésbé terhelinek, a' folyamodó tulajdonának 's jövedelemnek, vagy illetőleg értéknek megirt mennyiséggel többnek kell lenni.

36. §. A' takarékpénztár a' kölcsönvevőnek ha fizetési idő nincs kötelezve — egy

év multa előtt fel nem mond — hitelbeli csalás, tudomásra jött csökkenés, vagy az intézet rendkívüli szüksége eseteit kivéve, sőt éven túl is egészen csak ezen esetekben, vagy ha a kölcsönvevő a felmondott részletes özszveget, azonban úgy hogy egyszeri felmondás egy negyedét tehesse, 's nem felebb, a hitelezett egész özszvegnek felmondhatja az intézet minden évben egyszer, ha körülményei, miket választmányi ülés határoz el, megkívánják, de miknek — kivévén az igen sürgős szükség ritka eseteit — mindenkor kölcsönvételi idősor 's nem önkény szerint kell történni. — Ha pedig fizetési határidők tétettek, azok szigorúan megtartassanak.

37. §. A kölcsönvevő, ha kölcsöne 1000 fkat meghalad, egy év után felmondhatja kölcsönének egy részét $\frac{1}{2}$ évenként, különben csak az egészet. — Minden részletes visszafizetéskor a visszafizetett tőkének kamatai is befizettetnek, 1000-

ftig 1 hónap, a' felmondás ideje 1000 tól 2000-ig 2 hónap, háromig három 's azonfelül $1f_2$ év a' felmondási határidő kölcsönösen.

38. §. Ha kölcsönvevő a' negyedévenkénti kamatokat a' kiszabott határnapra pontosan nem fizeti, az egész tőke azonnal felmondottnak tekintetik.

39. §. Kikölcsönözésektől leirási díj fejében 100 ftig 20 xr, 500-ig 40 xr, 1000-ig 1 ft. 20 xr, 2000-ig 2 ft. 30 xr, azon felül 3 ft. fizettetik az intézetnek.

c) Pénztár kész pénzeinek tartása, számadása, pénztárvizsgálat, jegyzőkönyv, kiadandó oklevelek hitelesítése.

40. §. A' takarékpénztár pénzei, oklevelei, szükséges ellenőrség, ellenzárók 's minden 14 napban mulhatlanul tartandó pénztárvizsgálatok által teljes bátorsággal őriztetnek.

41. §. Hazai törvények csak ezüst pénzt ismervén, a' takarékpénztár is mindenkor ezüstöt ért, így számadásai is egyedül ezüstben vezetendők.

42. §. Az intézet minden fő jegyzőkönyveinek 's kiadandó okleveleinek igazgató 's legalább egy választmányi tag aláírásával, intézet pecsétével hitelesítetteknek, lapozottaknak 's bevett színű szalaggal átvonottaknak szükség lenniök.

43. §. Pénzbeli állapotnak minden pillanatban tisztán leendő kimutathatása tekintetéből kereskedői egyszerű gyakorlat szerint, a' fő-(haupt) és pénztár-(Casse) könyvek kereskedőileg leendenek szerkesztendők.

VII.

Tartaléktőke.

44. §. A' takarékpénztár felesleges tiszta jövedelmének egy negyedrésze évenként tartaléktőkéhez fog adatni 15 évekig, mikor az 5. §. értelmében a' részvényesek rendelkezése alá esik. — Képezni fogják pedig a' takarékpénztár alapját a' részvényektől kezelési 's más kiadásokon felül megmaradandó éves befizetések.

VIII.

P e c s é t.

45. §. A' takarékpénztár saját pecsétével fog élni, mellyen egy munkás hangya van kimetszve e' körülírással: „Sármelléki takarékpénztár 1843“.

U t a s i t á s o k.

A) Igazgatóságra nézve.

1. §. Az igazgató fő felügyelője az intézet minden dolgainak, — nála a' pecsét, 's a' jegyzőkönyvek és oklevelek egyedül nála hitelesíttetnek, — illy fontos kötelessége a' legfelebb minden 14 napbani pénztárvizsgálat.
2. §. Közgyűlésen mindenek előtt írásbeli jelentést tesz az intézet hitelező 's kölcsönöző helyzetéről, a' takarékpénztár minden érdekeiről, a' választmány évi munkálkodásairól 's ülésein történteokról, összes kivonatban, melly rövid kivonat hirlapokban fog közöltetni.
3. §. Az okleveles zárdoknak egyik kulesa kirekesztőleg a' kezelő igazgatónál áll,

's e' részben őt a' másik igazgató sem pótolhatja ki, betegség vagy hosszas eltávozás esetében a' kulcsot egyedül a' választmánynak adhatja át, melly az okleveles zárdokot elébb megvizsgálván és számba vevén, hiteles lelettárt készít, — 's e' három pontokra nézve elmulasztás esetében felelettel adós a' kezelő igazgató.

4. §. Az igazgató a' nála megpecsételt betételi könyvecskéket 's kikölcsönözési íveket időnkint megismerés mellett bizonyos mennyiségben adja ki a' pénztárnoknak, 's pénztárvizsgálatkor ő veszi ettől számon. —

5. §. Azon megjegyzés mellett, hogy a' másik igazgató munkálkodásának csak akkor leend helye, ha a' kezelő igazgató rá nem ér, vagy máskép gátoltatik, egyéb foglalatosságai ezek:

a) Közgyűlések határnapjait ő tűzi 's hirlapokban 's meghívó jegyekben ő hirdetteti ki.

b) Választmányi ülésekre, mint elnök, meghívójegyek által ő hivatja össze a' választmány tagjait.

c) Bármelly sorozat megtartására szorosán ügyel, minden hozzá beadandó folyamodásokra 's bejelentésekre a' benyújtás napját feljegyzi, sorozati jegyzőkönyvet is vivén, melly szerint azok felviendők választmányi ülésben.

d) Az ellenőr a' pénz mikinti begyűléséről az igazgatónak időnkinti tudósítást megküldvén, mihelyt ebből tapasztalandja, hogy a' benyújtani rendelt összevont felül kiadható pénzek gyűltek már össze a' pénztárba, azonnal rendeléseket tesz kiadások iránt, jó előre értesítvén azokat, kiknek részére a' választmányi ülés kölcsönöket határozott, 's különösen arra szólítván fel őket, hogy a' rendelendő napra magok vagy teljes hatalmú megbízottjaik által a' pénzek átvételére megjelenjenek. —

e) Az intézet rendszeres költségeit a' hivatal számára az igazgató rendeli ki, —

alkuszik könyvnyomtatóval 's könykövel az intézet jegyzőkönyveinek 's okleveleinek ki-nyomatására 's bekötésére, melly alkuk jóváha-gyás végett választmány elébe terjesztendők.

f) Az igazgató nem szabatos órákon használja az intézet dolgaiban annak irnokát, ülés-hirdetésekre 's egyéb hivatalos szolgálatokra annak szolgálait.

g) Kamatok elmaradásai, időt mult, vagy felmondott pénzek be nem fizetése i esetében igazgató tesz rendelést ezeknek beszede i iránt.

h) Tisztviselőkre, szolgálára, ha pontosan teljesítik e kötelességöket? az intézet kezelé-seire, hogy forgása valahol fel ne akadjon, álta-lában mindenre felügyel, mit az intézet érdeke 's java hoz magával, 's bejelenti a' választmány-nak, ha mi elhatározást vagy orvoslást kíván.

i) A' választmány határozatait az igazga-tó veszi foganatba, 's ezekről az üléseknek szó- vagy írásbeli tudósításokat tesz, 's ez iránt is jegyzőkönyvet vezet, — 's aláírja magát hivatalosan, mint „Sármelléki takarékpénztár igazgatója“.

B.

Választmányra nézve.

6. §. A' választmány tagjai — ha körülményeik engedik — erkölcsileg köteleztetnek a' választmányi ülésekben megjelenni, 's az intézet javára munkálkodni.
7. §. Választmányi ülésekben — melyek mindenkor a' hitelező 's kölcsönöző helyzet kimutatásán kezdődnek — az igazgatók terjesztik elő a' kölcsönözni akarók bejelentéseit, intézet állapotját, körülményeit, a' hivataloskodásokban történt hiányokat; azok, vagy a' választmány többi tagjai tesznek javaslatokat, 's nem-tagjai csak írásban; — választmányban határoztatnak el az intézetnek nem-rendszerezített kisebb költségei, szóval: választmányi határozat alá tartoznak mind azon tárgyak, melyek az intézet kormányát érdeklik, 's különösen az igazgatók utasításában nem

foglalvák. — |Legfőbb tiszte a' választmá-
nynak a' kikölcsönözéseknél ajánlott
vagyon batorságnak a' fenálló szabályok
szoros megtartásával egyenes lelkű meg-
ítélése 's határozása, mire nézve az alap-
szabályokban megirtakon kívül szigorúan
megtartassanak:

a) Valljon a' bemutatott vagyon ösz-
szeírás hiteles e? valódi, nem pedig ön-
kényes kénybecse van e feltéve a' jó-
szágnak? nem régi e ezen összeírás? ér
e jövedelmi tekintetben a' vagyon annyit,
mennyit kell érnie, hogy bizonyos mennyi-
ség reá kölcsönöztessék? nem ollynemű
e a' vagyon, mellynek jövedelme már ter-
mészeténél fogva bizonytalan és költsé-
ges? —

b) Megvizsgálja a' kölcsönöző elleni
betáblázásokat, 's csak azon esetben hatá-
roz kölcsönadást, ha a' betáblázások arány-
lag olly csekélyek, hogy a' kölcsönt nem
veszélyeztetik. —

c) Ha szükség, 's a' választmánynak
többsége előtt tudva nem volna a' kölcsön-

vevőnek sajátjoga a' lekötendő vagyonhoz: illy esetben annak kimutatását a' hitelezés elhatározása előtt kívánni fogja tőle, sajátjogi nemesi jószágoknál az összeíró tisztviselők bizonyága, — városi telkekre nézve telekbiróilag történt átíratás által mutattathatik ki.

d) A' kezesek tulajdonait, az önjósággal bíró 's kezes nélkül kölcsönözhető tulajdonainál megkívántató biztosság létrehozatalára alkalmazza.

e) Gyapjúzálogosítás esetében két hozzá értő tagokat nevez, kik annyiszor mennyiszer becsületszó alatt fogják a' jegyzőkönyvbe iktatandó árbecsülést jelenteni.

f) Pazarlás, csökkent hitel, ismeretes pontatlanság, perekkeli terheltetés elegendők kölcsön-megtagadásra. —

g) Választmány tagjainak időközben bármi uton tudomásukra jövéen, hogy a' kölcsönözőnek hitele — perek, betáblázások, nem-fizetések 'stb. által — csökkenni kezd bővebb értesítés után rendeléseket tesz a' kölcsönvett összegnek beszédésére.

h) A' kiadandó kötelezvényt, ha házas a' kölcsönvevő, és szükséges volna, hiteléssel, 's ha kell, a' bátorságra megkívántató kezesekkel is aláírattja.

8. §. A' bátorság elítélése — elhatározása — minden indító okainak kimutatásai 's körülményei feljegyzendők a' választmányi jegyzőkönyvbe, mellybe a' meg nem egyezők, ha tetszik, meg nem egyezéseket magok beírhatják. — A' kölcsönözőnek bejelentése mellé rekesztett oklevelek annak kötelezvényével együtt teljes visszafizetésig az okleveles zárdokban tartatnak.

9. §. A' választmány két jegyzőkönyvet visz: a' kölcsönözési és kezelési jegyzőkönyvet.

10. §. Több folyamodások esetében a' legbiztosabbnak ítéltet fogja ugyanollynemű kölcsönözők közül választani; — de a' kikölcsönözési sor a' 3. §. szerint megállapított.

11. §. Általános kötelessége a' választmány-
nak mindenre felügyelni 's ügyeltetni,
mi az intézet bátorságát 's folyamatának
rendét illeti ; azért nyilvánban tartja :

a) Az intézet mindenkori kész pénzét,
's ügyel, hogy ez kamatlan ne heverjen; —

b) Az évnegyedenként befizetendő ka-
matokat; ügyel, hogy azoknak behajtása
iránt a' szükséges intézkedések megtétes-
senek; —

c) Az intézet minden adósának állását,
hitelét, 's ügyel, hogy ha valamelyiknél a'
takarékpénztár pénze veszélyeztetnék, az
ellenővások korán megtéteszenek; —

d) A' pénztár vizsgálásait, 's ügyel,
hogy az legfeljebb 14 napban egyszer meg-
történjék.

e) Folyamodók hiányában korai felszó-
lítások történjenek. —

f) Az intézet részéről a' szükséges fel-
mondásokat igazgatói jelentése elhatározza.

g) Tisztviselők pontos kezeléseire fő-
ügyelést gyakorol, 's hanyagság, hűtlenség

esetében őket felfüggeszti, 's mind ekkor, mind pedig tisztviselők megbetegedése esetében azokat -- ha szükség, lelettár mellett is — közgyűlésig másokkal kipótolja; — ügyeltet, ha rendben vannak e a' jegyzőkönyvek, ívek, tárok, számadások, — ügyvédnél a' levéltár? melly utóbbiból a' szükségtelessé vált irományokat időnként megsemmisíti.

h) Az intézet pénz- 's hitelbeli gyarapodását szeme előtt tartja, 's mindent elkövet, mit e' célra helyesnek ítél.

i) A' számadásokat mind a' hivatalos, mind az intézet saját pénztáaira nézve három tagból álló küldöttség által addig is megvizsgáltatja, 's a' pénztári vizsgálatok alkalmával beadott jelentési ívekkel, kirendelésekkel 'stb. egyeztetni, míg azok a' közgyűlés elébe terjesztethetnek.

k) Az intézet állása, — gyarapodása felől a' közgyűlésnek tudósítást tesz,

A' tiszttviselőségről általánosan.

12. §. Általánosan megjegyeztetik a' tiszttviselőségről, hogy az hitet tesz le hűség hivataloskodásra, miután a választmány előtt a' megkivántató vagyoni jótlást elegendően kimutatta. — Általános kötelességek:

a) Hűség, egyenesség, tisztakezűség, szoros rendtartás és pontosság a' kezelésben, könyvvitelben, szükséges feljelentésekben, 's mindenben, mi a' társaság javát érdekli, — minden haszonleséstől idegen lelkiület; — minélfogva tilos, ajándékot elfogadni bárkitől, annál inkább kiesikarni, — felfüggesztés, sőt elmozdítás alatt. —

b) Mindenkori szorgalom az intézet dolgaiban; minélfogva minden szabatos órákon elen lenni tartozik a' hivatalban, — kivén a' gyapjutárgondnokot, — és ha fontos

szükség kényszerítené távozni, 's akadályozná megjelenését, csak a' kezelő igazgató engedelméből mentethetik fel e' kötelesség alól, még pedig akkép, hogy a' tiszt az igazgató által maga az állító kezességére 's felelete terhére elfogadható helyettest tartozzék állítani.

c) Türelmes emberszeretetet, jóakaralú kezesség a' járatlan takarítók utba-igazítására. — Tilos, hasztalan vártni a' népet, gúnyolni az apró betételt, válogatni pénz ne-
meiben; — szorosán meg kell tartani az érkezés sorát; azért a' szolga — főkép sokaság létében — minden belépőnek a' hivatalos szobába réz sorszámot ad, melly szerint vétetik fel.

d) Pénztárnok évi fizetése 600, ellenőré 500, irnoké 300, gyapjútárgondnoké . . . . forint, mellyeket évnegyedek után lehet kivenni.

e) A' tisztviselők jótállási kimutatásai 's kötelezvényei az oklevéles zárdokban tartatnak.

f) A' hivatalban történő bármi betételi vagy kiadási összeszámitást a' három tisztviselő teszi külön, 's ha a' három kiszámítás meg nem egyezik, kerestetik a' hiba.

g) A' hivatal jegyzőkönyveiben semmi kiigazításnak, törlésnek, vakarásnak, csonkításnak, szakításnak 's t. e. nem szabad lenni; — ha megtörtént a' hiba, pénztárvizsgálatkor jelenteni kell, 's a' biztosság által megvizsgáltatván, a' hiba kiigazittatik, 's aláírásokkal megismertetik.

h) Hivatalos kezelés gyakorlatára csak tapasztalás taníthatván, hahogy később választmányi rendelt következtében a' hivataloskodás bármellyik ága változást szenvedne, az ezen változásból egyik vagy másik tisztre eredő kötelesség alól magát ki nem vonhatja.

D.

Pénztárnokra nézve.

13. §. Miután a' pénztárnok — kinek kezelésben jártasnak 's legalább 5 részvény-nyel bírónak kell lenni — a' választó közgyűlésen hitét letette, 's a' választmány által hitelesített 's általa is aláírt összeírás mellett a' pénztári összevegeket gondja alá vette, ezeket ekkép tartozik kezelni:

a) Mind az intézet részvevőinek bera-kott pénzeit, vagy az ugynevezett hivata-os pénzeket, mind pedig az intézetnek sa-ját tartalékpénzeit külön rekeszekben és külön jegyzőkönyvek mellett kezeli.

b) Noha a' hivatalos pénztárban az in-tézet rendszeréhez és szabályaihoz képest egyszerre nevezetes mennyiségek nem lehet-nek: mégis szigorú ellenőrségért mindenik pénztár zárdokai három kulcsra fognak ellen-

záratni, melyek közül a' főkulcs a' pénztárnoknál, egyik kulcs az ellenőrnél 's másik kulcs az irnoknál fognak lenni; így a' pénzmennyiségek, bevételek 's kiadások épségéről mindhárman számolnak, 's minden 14 napi vizsgálat által minden hiba, úgy csalás kijöven, az intézet biztosítva van.

c) A' kezelésnél arra ügyel a' pénztárnok, hogy a' pénznemek rendesen különválasztassanak, 's a' naponkénti kiadásokban inkább az ércznemű pénzekről kíváncsi legyen, hogy a' pénztárvizsgálat ez által is könnyebbíttessék.

d) Az okleveles zárdok három kulcsai közül egy a' pénztárnoknál áll, 's akármi vétetik ki, vagy tétetik be abba, a' pénztárnok jelen lenni tartozik.

e) Ő írja alá naponként az irnok által vezetett betételi megjegyző- és pénztárkönyveket.

f) A' tartalékpénztárból egyedül csak választmányi határozatra vagy igazgatói ki-rendelésre, a' hivatalos pénztárból pedig a'

kölesönnek egyedül választmányi elhatározására fizet ki pénzeket, mindenkor kezelő igazgató írásbeli utasítására, egyik igazgató jelenlétében, hiteles beírás és kötelezvény mellett.

g) Nem-hivatalos órákon és hivatalon kívül senkitől semmi hivatalos pénzt elfogadni nem szabad.

h) Az igazgatótól saját megismerésére átvett hitelesített betételi könyvecskék 's kikölesönözési ívek számáról 's hova lett fordításáról minden pénztári vizsgálatkor az igazgatónak számol.

i) Ha a' betevő azonságot köte ki, vagy alapos gyanú van egész kivételeknél, hogy átlajdonos kívánja a' kivételt: kérdések tétele, vagy bizonyítványok kívánása mellett — körülményekhez képest — felfüggesztvén a' kifizetést, miheztartás végett az igazgatónak azonnal jelentést tesz, ki is a' dolgot vagy maga tüstént elintézi, vagy rögtön egybehivandó választmány által elintézteti, — más esetekben hátráltatni kifizetést nem szabad.

k) Minden év végével mind a' hivatalos mind a' tartalék-pénztárnak számadásait a' pénztárnok készíti el, az ellenőr pedig, mielőtt választmányi biztosság elébe adatnak, átvizsgálja, 's mindketten aláírják.

E.

Ellenőrré nézve.

14. §. Az ellenőr a' takarékpénztár bevételeit lelkesméreletesen, úgy a' mint történetek, ellenjegyzí, 's e' részben felelettel tartozik.

15. §. Szintugy mint a' pénztárnok, viszi a' betételi 's kikölcsönözési jegyzőkönyveket, melyekből az igazgató számára kivonatait készíti.

16. §. Legfőbb kötelessége, hogy az intézetnek bejött 's kiadott pénzeit mindig nyilvánosságban tartsa, ezek iránt ön jegyző.

könyveiből a' kivonatokat megtevén, miszerint mint a' pénzek meggyűlnek, 's kiadhatókká lesznek, legfeljebb minden három napban kivonatait az igazgatónak megküldje, 's a' kiadható pénzmennyiséget mindenkor kijelelje. — E' végre a' kölcsön-kiadásoknak választmányi elhatározásai kivonatban vele is közöltetnek.

17. §. A' két főkönyvet az ellenőr viszi, minden pénzvizsgálatkor meghitelesítendőket.

18. §. A' pénztárnoknak mindkét pénztárról tett számadásait ő vizsgálja át, 's azokra — ha szükség — észrevételeket tesz.

19. §. Mindenik pénztárnak, mint az okleveles zárdoknak, egyik kulcsa nála áll, 's minden betételnél 's abbóli kivételnél jelen lenni tartozik.

F.

I r n o k r a n é z v e.

20. §. Ez írja be a' betételi könyvecskébe a' betételt, meghitelesítvén azt pénztárnok 's maga aláírásával.
21. §. Ő viszi a' jegyzőkönyvet, melybe bejegyez minden beadási 's kiadási adatot, mely a' hivatalban történt, 's mely megjegyzőkönyvet a' pénztárnok naponként aláírja, valamint a' szinte irnok által vezetett pénztárkönyvet is.
22. §. A' pénztároknak egyik kulcsa nála áll; azért felelettel szinte köteles.
23. §. Ő teszi a' leírásokat, letisztázásokat a' hivatalban, 's azon kívül a' szabatos órákon kívül e' végett az igazgató rendelkezésére a' hivatalos dolgok végett annál pontosan megjelenni tartozik; — az irnok

nyomtatattja a' jegyző- 's betételi könyveket, kikölcsönözési íveket időről időre, 's ügyel, hogy e' részben hátramaradás ne legyen, a' nyomtatott mennyiség pénztárnok és ellenőr által ismertetik meg, — szintugy ő eszközölteti a' bekötéseket is.

G.

Gyapjú tárgyondnokra nézve.

24. §. Körülményekhez képest választmány által kidolgozandó.

H.

Ügyvéd, egyszersmind titoknokra nézve.

25. §. Tiszteletdíja évenként 200 ft. Ő viszi az intézet köz-'s választmányi üléseiben a' tollat, viszi a' kölcsön-kiadások bátorságának hitelesített jegyzőkönyvét, melly minden ülés határozataira nézve igazgató 's két választmányi tag aláírásával megerősítetik. E' hiteles jegyzőkönyvet zár alatt tartja, és

szoros felelet terhe alatt őrzi; szinte ő viszi a' választmány kezelési jegyzőkönyvét is.

26. §. Kamatok elmaradása, időhatárok meg nem tartása, felmondott pénzek ki nem fizetése, vagy hitelcsökkenés eseteiben — a' választmány rendelkezéséhez képest — a' pereket ő folytatja.

I.

Intézet szolgájára nézve.

27. §. Évi fizetése 150 ft., melyet havonként szed. Kötelelességei :

- a) Az intézet hivatalának tisztántartása, seprése, szellőztetése; miért szabatos órák előtt egy óranyeggel a' hivatal előszobájában megjelenni tartozik.
- b) Az intézet dolgaiban, igazgatók vagy tisztviselők által küldetvén, hűséges eljárás, a' köz- 's választmányi ülések meghívójegyeinek a' városban szorgalmas elhordása, hir-

detmények felraggatása, szóval: mindazon szolgálatok megtétele, mellyek az intézet dolgaiban akár szabatos, akár nem-szabatos órákban parancsoltatnak.

c) Tisztakezűség; netalán felvételi sorozat megváltoztatásáért, vagy más efféléért a' részvevőktől ajándékot elfogadni, vagy ujévi kolduló köszöntéseket tenni nem szabad; — neki az intézetből akármi bútort, írományt, papirost, gyertyát 's t. e. magával kivinni tilos, — valamint a' szegényebb részvevőknek beteendő pénzeit bár beadás végett is kezéhez venni.

d) Meghagyás nélkül hivatalos órákon a' hivatalból eltávozni nem szabad.

---

deimények felengedése, azelőtt: mindenben
szolgálatok megtagadása, melyek az intézet
dolgaiban által szabatos, által nem szabatos
dolgaiban parancsoltak.

c) Tiszteletesség; minden felvétel, az-
tört megváltatásért, vagy más előzetes
a részvevőktől elvárható, vagy
újra közhely közönségét lenni nem sa-
bad; — neki az intézetből akarni látot-
tómányt, papírokat, egyet a t. e. maga-
val kívinni tilos, — valamint a szegényebb
részvevőknek belső pénzét, bár becses
végzet is kérték venni.

d) Meghagyás nélkül hivatalos örökön
a hivatalból elvonni nem szabad.